

**แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา : ปรากฏการณ์แต่งกายแบบไทย
จากกระแสละครบุพเพสันนิวาส**

**Guidelines for Promoting Cultural Tourism in Phranakhon Si Ayutthaya
Area : Case Study of Thai Traditional Costume Phenomenon Inspired by
the Trend of Buppesanniwat Drama**

ตรีธวัจน์ มีสมศักดิ์ / Treethawat meesomsak

อาจารย์ประจำสาขาศิลปการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Lecturer of the Department of Performing Arts, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Chiang Mai Rajabhat University.

รับบทความ ๕ เมษายน ๒๕๖๓ / แก้ไขบทความ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓ / ตอบรับ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ นำเสนอปรากฏการณ์การแต่งกายแบบไทยตามกระแสละครบุพเพสันนิวาส เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ใช้วิธีศึกษาข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบกับสื่อดิจิทัล จากที่ปรึกษาละครบุพเพสันนิวาส ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย และนักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

พบว่า กระแสการแต่งกายแบบไทย เป็นที่นิยมอย่างมากในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๓ และยังคงส่งผลถึงในอนาคต รูปแบบการแต่งกายแบบไทยได้รับความนิยมจากกระแสละครบุพเพสันนิวาส โดยแนวทางการแต่งกายนั้นสามารถแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ ๑.การแต่งกายจากกระแสนิยม ๒.การแต่งกายตามเทศกาล โดยแต่งกายแบบชุดไทยในรูปแบบต่าง ๆ ตามกระแสละครเรื่องบุพเพสันนิวาส และถือเป็นอีกหนึ่งในรูปแบบของกลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพราะในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการแต่งกาย แบบไทย เพื่อถ่ายรูปบันทึกความทรงจำเชิงบวก รวมถึงเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์ส่วนบุคคลอย่างเป็นที่นิยมแพร่หลายและส่งผลให้เกิดอาชีพการให้บริการเช่าชุดไทยในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอีกด้วย

คำสำคัญ : การแต่งกาย กระแสนิยม วัฒนธรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

This academic article presents Thai traditional costume phenomenon inspired by the trend of Buppesunniwat Drama as the guidelines for performing various forms of activities or management in order to promote cultural tourism of Phranakhon Si Ayutthaya area. Obtained data were studied by using structural interview and digital media from drama consultants costume designer and tourists and those involved.

The results revealed that the trend of Thai traditional costume was highly popular in Phranakhon Si Ayutthaya area started from April 2018 – 2020 and it tended to give some effects in the future. Thai traditional costume was popular from a Thai drama, Buppesunniwat. Such dressing style could be classified into 2 groups including: 1) trendy dressing; 2) festive dressing and such dressing was inspired by the trend of Buppesunniwat Drama that was deemed as a form of strategy to promote cultural tourism because current tourists who travelled to Nakhon Si Ayutthaya preferred wearing Thai costume for taking photo as their positive memories. In addition, they also published these photos on their personal online media extensively leading to occurrence of Thai traditional costume services provided in Phranakhon Si Ayutthaya area.

Keywords: dressing, trend, culture, cultural tourism promotion

๑. บทนำ

การท่องเที่ยวของประเทศไทยในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบและหลากหลายจุดมุ่งหมาย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและศาสนา คือหนึ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมรวมถึงเรื่องการสักการะไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามหลักคติความเชื่อของศาสนาพุทธในด้านการปฏิบัติทางกาย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงถือว่าเป็นจังหวัดที่น่าสนใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว ด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานทั้งทางด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมเชิงรูปธรรมคือด้าน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ และนามธรรมคือกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ (กำจร สุนพงษ์ศรี, ๒๕๖๐, หน้า ๒๗) ซึ่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีวัดที่สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของประเทศไทยและวัดอื่น ๆ ที่มีจำนวนอยู่มากกว่าร้อยวัดและเป็นทำเลริมแม่น้ำเจ้าพระยาของชาวพุทธรวมถึงเป็นจังหวัดที่มีการโศกนาฏกรรม การเดินทางสะดวก มีถนนทางหลวงผ่านจังหวัดและอยู่ไม่ไกลกับกรุงเทพมหานครที่เป็นเมืองหลวงของประเทศไทยในปัจจุบันสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ภายในหนึ่งวัน รวมถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ ประกอบ เช่น อาหาร กิจกรรม รวมถึงการท่องเที่ยวตามเทศกาลอีกด้วย

ละครโทรทัศน์ ละครไทยหรือที่บุคคลทั่วไปที่นิยมเรียกว่า “ละครหลังข่าว” มีอยู่คู่กับศาสตร์ทางด้านนิเทศศาสตร์มาพร้อม ๆ สารสนเทศแขนงวิทยุโทรทัศน์ คนไทยในหลายยุคมักนิยมเสพงานสุนทรียภาพ ผ่านศิลปะการแสดงประเภทละครในหลายวัตถุประสงค์ (ณัฐนันท์ ศิริเจริญ, ๒๕๕๒, หน้า ๕) ทั้งเพื่อความบันเทิงหรือข่าวสารต่าง ๆ ตามความต้องการของตนเอง โดยใน พ.ศ.๒๕๖๑ สถานีโทรทัศน์ ไทยทีวีสี ช่อง ๓ ได้นำเสนอละครประเภทย้อนยุคผสมกับ

เรื่องราวความรักและความตกจากบทประพันธ์ของรอมแพง คือละครเรื่องบุพเพสันนิวาสเรื่องราวของหญิงสาวที่ข้ามภพจากสมัยปัจจุบันย้อนไป สู่สมัยอยุธยา ด้วยเรื่องราวที่สนุกสนานรวมถึงเกร็ดความรู้ทางประวัติศาสตร์มากมายจนให้เป็นที่ยอมรับเรียกว่ากระแส “ออเจ้า”

จากมูลเหตุที่กล่าวมาข้างต้น สามารถเล็งเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก อีกทั้งกระแสจากละครเรื่องบุพเพสันนิวาสที่เป็นกระแสโด่งดัง เป็นปรากฏการณ์ของละครไทยรวมถึงการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบ รวมถึงพฤติกรรมของคนในยุคปัจจุบัน (ภรภัทร กิตติมหาโชค, ๒๕๖๑, หน้า ๔๓) ทำให้เป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และส่งผลกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างมากประกอบกับ ปรากฏการณ์การแต่งกายเลียนแบบตัวละครในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความสุนทรีรมย์แก่ตนเอง

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยรูปแบบทางศิลปะการแสดง จากกระแสละครบุพเพสันนิวาสกับการแต่งกายแบบไทย เพื่อนำไปสู่รูปแบบกิจกรรมอื่น ๆ

๓. การดำเนินการศึกษา

ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลด้วยในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อดิจิทัลประกอบการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์โดยเป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มีการกำหนดประเด็นคำถามในการเก็บข้อมูลได้แก่ วัตถุประสงค์ของการแต่งกายแบบไทยและการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

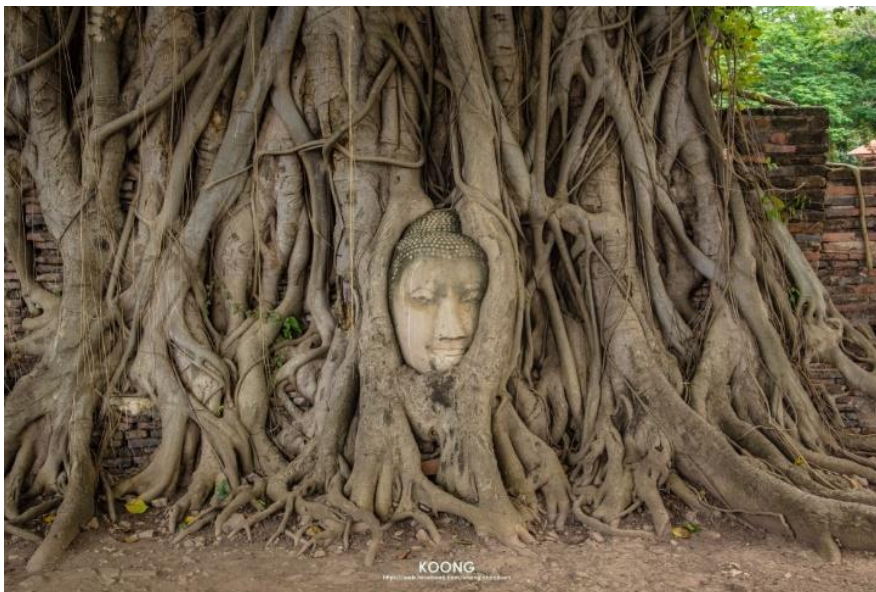
โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น ๒ ส่วน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และประเด็นคำถามในเรื่องที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสนทนาในขณะที่ยังสัมภาษณ์ระหว่างบุคคลกับผู้ให้ข้อมูลคือผู้ที่เกี่ยวข้องกับละครบุพเพสันนิวาส คือที่ปรึกษาและผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและหน่วยงานภาค เพื่อให้ได้รายละเอียดสมบูรณ์ครบถ้วน

๔. การท่องเที่ยวไทยในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างมาก จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศถือเป็นรูปแบบหรือการท่องเที่ยวภายในหนึ่งวัน หรือสองวันซึ่งเหมาะสมกับบริบทและสภาพพื้นที่ทางด้านภูมิศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ใกล้กับกรุงเทพ และเป็นเส้นทางผ่านสำหรับการเดินทางไปยังภาคเหนือและภาคอีสาน รวมถึงปัจจัยที่มีความหลากหลายทั้งด้าน อาหาร สถานที่ท่องเที่ยวแบบโบราณสถานและโบราณวัตถุ สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบกิจกรรม โดยสามารถแบ่งเป็น ๒ กลุ่มหลักคือ

๑) วัด โบราณสถาน หรือสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีวัดที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏหลักฐานให้เห็นในปัจจุบัน และวัดที่มีพระสงฆ์ จำวัดและใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาพุทธ โดยนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มักนิยมเดินทางมา สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก เช่นที่ วัดพนัญเชิงวรวิหาร วัดใหญ่ชัยมงคล วัดมิ่งเมือง และโบราณสถานทางประวัติศาสตร์เช่น อุทยานประวัติศาสตร์

พระนครศรีอยุธยา พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น โดยรูปแบบการท่องเที่ยวตามแหล่งโบราณสถานตามความสนใจในกลุ่มนักท่องเที่ยว

ภาพที่ ๑ เศียรพระบริเวณภายในวัดมหาธาตุที่เป็นเอกลักษณ์

ที่มา : ตรีวัฒน์ มีสมศักดิ์, ๒๕๖๓, [ภาพถ่าย]

๒) สถานที่ท่องเที่ยวถูกสร้างขึ้นใหม่ คือสถานที่ที่สร้างขึ้นใหม่ให้มีรูปแบบเฉพาะตรงกับสภาพบริบทของชุมชนหรือมีเรื่องราวมีความสัมพันธ์ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในหลาย ๆ ด้านเพราะโดยส่วนใหญ่สถานที่ท่องเที่ยวได้มีการออกแบบสำหรับรองรับการทำกิจกรรม และนักท่องเที่ยวจำนวนมาก รวมถึงมีสัญลักษณ์ที่เหมาะสมไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว เช่น ตลาดกรุงศรี วังช้างอยุธยาแลเพนียด ตลาดน้ำอโยธยา บ้านของพ่อ ตลาดโก้งโค้ง เป็นต้น

โดยสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง ๒ กลุ่มหลักนี้ทำหน้าที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังพื้นที่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในวันหยุด เสาร์ – อาทิตย์และวันหยุดสำคัญต่าง ๆ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังได้รับการสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว อาศัยการบูรณาการ ของหลายองค์กรร่วมกัน โดยผู้ที่ได้รับผลดีคือประชาชนในพื้นที่มีรายได้มากขึ้นยังส่งผลให้สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพตามกำลังที่เหมาะสมสูงสุด ในปัจจุบันกระแสพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยได้รับอิทธิพลมาจากวงการบันเทิงรายการ ละครโทรทัศน์ของไทย ที่ใช้เป็นสถานที่ในการถ่ายทำหรือเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินเรื่อง เช่น ละครเรื่องพิษสวาท ละครเรื่องบุพเพสันนิวาส เนื้อเรื่องและการถ่ายทำที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีการนำเสนอในรูปแบบเดียวกัน แตกต่างกันเพียงตามหลักทางภูมิศาสตร์แต่สอดคล้องกับรูปแบบของวรรณกรรม อาทิ ละครเรื่องนาคี อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี ละครเรื่องกลีนกาสะลองภาคเหนือ อยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถพัฒนาตามกระแสจากอิทธิพลที่มาจากวงการบันเทิงหรือละครโทรทัศน์ต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความพร้อมของภูมิภาคนั้น

๕. กระแสละคร “บุพเพสันนิวาส”

ละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส ละครโทรทัศน์หลากหลายแนว คือ พีเรียด ดราม่า โรแมนติก แฟนตาซี และอิงประวัติศาสตร์ นำออกฉายครั้งแรกผ่านทางสื่อดิจิทัล สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ ผลิตโดย บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด ดัดแปลงจากนวนิยายของ รอมแพง เผยแพร่ระหว่างวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๑ – ๑๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๑ รวมเรตติ้งทั่วประเทศสูงถึง ๑๓.๒ โดยเนื้อหาละครบุพเพสันนิวาส กำเนิดในช่วงรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์ ทำให้รูปแบบละครมีลักษณะของ ตะวันตกมาผสมผสานทั้งดนตรีเครื่องแต่งกายและตัวละคร มีการย้อนอดีต และผู้เขียนบทใช้คำพูดที่เป็นศัพท์ในปัจจุบันผสมกับคำโบราณจึงถือเป็นประติष्ठกรรมทางภาษาที่ สวยงามลงตัวเข้าใจและเข้าถึงได้ง่าย ทันสมัยอีกทั้งยังสามารถสะท้อนเหตุการณ์และเข้าถึงใจผู้ชมอย่างดี (คมสัน รัตนะสิมากุล, ๒๕๕๕, หน้า ๓๔๙) ในปัจจุบันละครย้อนยุค ส่วนใหญ่ทำในเรื่องของภาวะสงคราม การเสียกรุงศรีอยุธยา เน้นเรื่องที่ปลุกจิตสำนึกในเรื่องของการรักษาชาติแต่ละครบุพเพสันนิวาส นำเสนอผ่านมุมมองยุคแห่งความรุ่งเรือง รุ่งโรจน์มีการค้าขายเศรษฐกิจดี บ้านเมืองสวยงามรวมถึงหลากหลายเชื้อชาติที่เข้ามาพำนักอาศัยอยู่ร่วม การนำเสนอละครมีการจำลองภาพให้เห็นเสมือนจริงผ่านโทรทัศน์สร้างภาพความงามอย่างไทยและร่วมสมัยความเป็นสากลได้อย่างลงตัวโดยการนำเสนอมนมมองนั้นใช้รูปแบบวิธีการคัดค้านต่อเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่ผ่านเข้ามา โดยนักแสดงนำหญิงหรือนางเอกใช้วิธีการหาคำตอบแบบวิธีการแสวงหาข้อเท็จจริง โดยการนำเสนอนี้เรียกว่า dialectic method เป็นการนำเสนอวิธีการถกเถียงเพื่อระงับความไม่ลงรอย ที่ได้รับมาจากการละครตะวันตกสมัยกรีกโบราณ

การแต่งกายไทยจากปรากฏการณ์ของละครเริ่มได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากใน พ.ศ.๒๕๖๑ โดยเนื้อเรื่องหรือเรื่องราวเกิดขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทำให้ผู้ชมเกิดความสนุกโดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในสมัยนี้นั้นมีการค้าขายกับต่างชาติประเพณีจารีตต่าง ๆ จึงสามารถนำเสนอออกมาได้อย่างสนุกสนานมีเหตุ มีผลที่น่าเชื่อถือ ทางผู้สร้างสรรค์ละครได้มีมุมมองที่มีความหลากหลาย รวมถึงศึกษาเอกสาร ค้นคว้า ประกอบโดยที่ผู้สร้างละครเรื่องนี้เป็นผู้มีความชำนาญในวิชาชีพเป็นอย่างมากจึงสามารถใช้ทักษะหรือกระบวนการอาศัยประสบการณ์จากการทำละคร ละครภาพยนตร์ในการสร้างสรรค์ผลงาน (วิโรจน์ ศรีสิทธิ์เสรีอมร, ๒๕๖๒, ๑ พฤศจิกายน)

การแต่งกายจากละคร ถือเป็นปรากฏการณ์ที่ผู้คนในยุคปัจจุบันหันมาสนใจและนิยมแต่งกายไทยจนเป็นกระแสมาก เป็นการแต่งกายแบบในละครบุพเพสันนิวาส ด้วยเนื้อเรื่องของละครเกิดใน สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชจึงทำให้ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกายของละคร สามารถออกแบบเครื่องแต่งกายได้สวยงาม เพราะเป็นช่วงที่อยู่ยามีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก ผสมกับการนำเสนอผ่านละครโทรทัศน์ที่ต้องอาศัยความสวยงามเป็นหลักใช้สีสันในการดึงดูดอารมณ์และการรับรู้ของผู้ชมละคร ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย ใช้ทักษะหรือกระบวนการอาศัยประสบการณ์จากการทำละครเชิงประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักความถูกต้องของยุคสมัย และฐานันดรศักดิ์ของผู้แสดงเป็นสิ่งคำนึงถึงและตระหนักมากที่สุด ใช้งบประมาณในการจัดสร้างเครื่องแต่งกายสำหรับการถ่ายทำละครบุพเพสันนิวาส เพื่อให้ผู้รับชมได้รับถึงอรรถรสอย่างสมบูรณ์ ประมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (กิจจา ลาโพธิ์, ๒๕๖๒, ๑๐ สิงหาคม) ซึ่งถือว่ามากกว่าละครเชิงประวัติศาสตร์โดยทั่วไป ๒ - ๓ เท่า จึงทำให้รูปแบบเครื่องแต่งกายในละครมีความสวยงามมากกว่าละครย้อนยุค เรื่องทั่วไปจึงส่งผลให้เกิดกระแส “ออเจ้า” ในเวลาต่อมา

๖. ปรากฏการแต่งกายชุดไทย

จากกระแสนิยมดังกล่าวจึงทำให้นักท่องเที่ยวทั่วทุกภูมิภาค รวมถึงคนพื้นที่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ความสนใจกับการแต่งกายไทยเลียนแบบพฤติกรรมตามตัวละครหรือที่เรียกกันว่ากระแส “ออเจ้า” เป็นคำที่นิยมพูดติดปาก ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเริ่มที่จะแต่งกายแบบไทย มีการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบเชิงสร้างสรรค์จากละครในการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างรวดเร็ว และนำไปสู่การเกิดธุรกิจการให้บริการเช่าชุดไทยจากการสำรวจพบว่า การเกิดขึ้นของธุรกิจให้บริการเช่าชุดไทยในระหว่างปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๓ ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามากกว่า เดิมที่มีอยู่ถึงร้อยละ ๕๐ และยังมีอัตราการคงอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยเฉลี่ยรายได้ต่อวันในช่วงเทศกาลหรือวันหยุด สูงสุดถึงหลักหมื่นบาทต่อวัน โดยผู้ประกอบการให้บริการเช่าชุดไทยได้กล่าวถึงกระแสการแต่งกายแบบไทยไว้อย่างชัดเจนว่า

“นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวนมาก และมากขึ้นเนื่องจากกระแสละคร อยุธยาีสถานที่ถ่ายรูปลสวยงามสามารถตามรอยละครได้เป็นจุด ๆ โดยนักท่องเที่ยวมีความต้องการและนิยมแต่งกายเลียนแบบตามตัวละคร อีกทั้งยังคงเป็นที่นิยมอยู่ถึงปัจจุบัน โดยมีทั้งคนไทยและคนต่างประเทศ” (ปฏิพัทธ์ ศรีคำ, ๒๕๖๒, ๑๕ พฤศจิกายน)

โดยรูปแบบเครื่องแต่งกายที่เป็นที่นิยมสามารถแบ่ง ๓ กลุ่มหลักตามกระแสนิยมได้ดังนี้

ตารางประกอบที่ ๑ การวิเคราะห์รูปแบบการแต่งแบบไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยว

ลำดับที่	รูปแบบ ลักษณะการแต่งกาย
๑	แต่งกายแบบผู้ชาย การสวมเสื้อลักษณะทรงคล้ายราชปะแตนคอตั้งแขนยาวตัดเย็บด้วยผ้าลายไทย ตกแต่งด้วยวัสดุสีทองปลายขลิบเล็กน้อย สวมใส่ควบคู่กับโจงกระเบน โดยใส่ได้ที่เป็นลักษณะสีเดียวกันหรือสวมใส่แบบสลับกัน มีผ้าผูกเอวและสามารถสวมใส่เครื่องประดับเพิ่มได้ อาทิ เข็มขัด สร้อย สร้อยพระ ทรงผมมักทำทรงสากลนิยม มหาดไทย หรือใส่หมวก โดยบุคคลชาวไทยมักนิยมเรียกว่า ชุดพื้หมื่น
๒	แต่งกายแบบผู้หญิง การสวมใส่สไบเฉียง ร่วมกับการนุ่งผ้าจีบหน้านาง หรือโจงกระเบน ด้วยผ้าลายไทยสีสันทสวยงาม ในการสวมใส่สไบสามารถใส่ได้มากกว่า ๑ ผืนคือการใส่สไบกรองทับที่ปกคลุมลายสวยงามหรือเป็นผ้าที่มีความสวยงามเพิ่มเติมโดยเรียกว่า สไบทรงสะพัก สวมใส่เครื่องประดับครบชุดหรือตามความเหมาะสม ทรงผม นิยมเกล้าทรงมหาดไทย ทำตามแบบละคร หรือทรงสากลนิยม และอาจมีเครื่องประดับศีรษะเรียกว่า เกี้ยว โดยบุคคลชาวไทยมักนิยมเรียกว่า ชุดการะเกด
๓	การแต่งกายเลียนตัวละครอื่น ๆ ตามความชื่นชอบส่วนบุคคลโดยการแต่งกายจะนำแบบการแต่งกายอ้างอิงมาจากตัวละครและแต่งเลียนแบบให้ใกล้เคียงมากที่สุดทั้งสี รูปแบบ เช่น แม่หญิงจันทร์วาด ท้าวทองกีบม้า ตัวละครสาวรับใช้ พื้ผิน พื้แย้มหรือไอ้จ้อย

ภาพที่ ๒ การแต่งกายชุดไทยแบบชุด การะเกด เพื่อท่องเที่ยวและถ่ายภาพบันทึกความทรงจำ
ภายในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
ที่มา : ศิริวัฒน์ มีสมศักดิ์, ๒๕๖๓, [ภาพถ่าย]

๗. กระแสการแต่งกายจากละคร กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

“เป็นปรากฏการณ์ที่ต้นตอทางสังคมเกี่ยวกับการเลียนแบบอย่างโบราณอย่างสมบูรณ์แบบทั้ง
การแต่งกายอาหาร และการสัมผัสบรรยากาศสถานที่จริง” (โมจิต มีคุณกิจ, ๒๕๖๒, ๑ พฤศจิกายน)

จากการรับชมละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ทำให้เกิดความทรงจำเชิงบวกแก่ผู้ที่รับชมในรูปแบบการแต่งกายแบบ
ไทยสมัยอยุธยา มีแรงกระตุ้นความต้องการ ให้เกิดการท่องเที่ยวในสถานที่จริงหรือสถานที่ ที่มีประวัติความเป็นมาตาม
หลักฐานประวัติศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ในละครอีกทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรูปแบบการสนับสนุนการท่องเที่ยวตลอด
ทั้งปีเพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวของประเทศได้รับความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน มีหลายกิจกรรม
จัดขึ้นโดยใช้ วัฒนธรรมเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงประกอบ รูปแบบและแนวทางในการขับเคลื่อนอีกทั้งวิสัยทัศน์การ
ท่องเที่ยวไทยระยะ ๒๐ ปี ระหว่างพ.ศ.๒๕๕๙ - พ.ศ. ๒๕๗๙ มีความสอดคล้องกับคณะกรรมการนโยบายการ
ท่องเที่ยวแห่งชาติ ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมวิถีไทยรวมถึงการสร้างเชื่อมั่นของ
นักท่องเที่ยว ส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ
๒๕๖๐, หน้า ๓๔)

การส่งเสริมวิถีไทยถือเป็น สิ่งสำคัญที่หลายหน่วยในภาครัฐและเอกชนนำมาเป็นกลไกในการจัดกิจกรรม เช่น
๑) ท่องเที่ยววิถีไทยไปอยุธยา

๒) แต่งไทยใส่บาตรยามเช้า

๓) ให้อาหารพระพรหมวิหาร นอนอยู่

๔) ส่งเสริมและยกระดับกิจกรรมท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ชุมชนที่หลากหลาย ตามวิถีเจ้าพระยาหรือปาก

๕) ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยววิถีชุมชนกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน

๖) งานเทศกาลดนตรีไทยและนาฏศิลป์ประยุกต์เมืองมรดกโลก

๗) วันมวยไทยนายขนมต้ม

๘) ท่องเที่ยวสืบสานประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

โดยรูปแบบการดำเนินกิจกรรมดำเนินไปในรูปแบบของการจำลองเหตุการณ์ สถานการณ์ตกแต่งหรือใช้สถานที่ภายในอุทยานประวัติศาสตร์เพื่อให้นักท่องเที่ยว เกิดการรับรู้ทางด้านความรู้สึก ความรู้ทางมายาคติ ของนักท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์หรือการจำลองที่มีความหมายอยู่ก่อนแล้วของบทบาทนั้น ๆ (วรรณพิมล อังคสิริสรพ, ๒๕๔๔ หน้า ๑) โดยใช้รูปแบบกิจกรรม เช่น

๑) การสาธิตวิถีไทย เช่น การทำอาหาร การร้อยมาลัย การทำว่าว ฯลฯ

๒) การแสดงนาฏศิลป์ไทย เช่น การแสดงโขน การแสดงลำตัด เพลงพื้นบ้าน

๓) การแสดงดนตรีไทย เช่น ปี่พาทย์ประชันวง แตรวง

๔) การประชันสัควากลอนสด

๕) สาธิตการละเล่นไทย

๖) สาธิตการแสดงศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย เช่น กระบี่กระบอง มวย

๗) ร้านค้าขายอาหารหรือสินค้าพื้นบ้าน

๘) นิทรรศการท่องเที่ยว

๙) จุดถ่ายภาพประจำวัน

จากรูปแบบการจัดกิจกรรมและวิธีการดำเนินกิจกรรม ที่หลากหลายและส่งผลทางด้านความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยว รวมถึงกระแสสื่อออนไลน์ในยุคปัจจุบันเป็นที่รวดเร็วจึงทำให้กระแสการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นที่ยอมรับและนิยมอย่างแพร่หลาย ในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นอกเหนือจากรูปแบบที่ภาครัฐได้จัดรูปแบบกิจกรรม ในปฏิทินการท่องเที่ยวแล้วนั้นยังเกิดการรวมตัวของกลุ่มสมาชิกอิสระเพิ่มขึ้นในเรื่องของการส่งเสริมและสนับสนุน การท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกลุ่มผู้ที่มีกระแสนักวิชาการแต่งกายแบบไทยในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะเชิงประจักษ์จำนวนหลายกลุ่มแต่กลุ่มที่ ดำเนินรูปแบบกิจกรรมโดยมีความสอดคล้องกับรูปแบบกิจกรรมเดิมที่ภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการและนำไปต่อยอด คือ กลุ่มพิทักษ์กรุงเก่าที่มีความหมายหนึ่งเป็นการประดิษฐ์ภาษาทำให้เกิดคำสมานของคำไทยและการเขียนแบบทับศัพท์ว่า พิกซ์ ที่สื่อถึงคำว่า พลิก ในการ “พลิกฟื้นกรุงศรีอยุธยาให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง” ด้วยการรวมตัวกลุ่มคนที่ชอบผ้าไทย รักการแต่งชุดไทย ชอบการถ่ายภาพ รักในความเป็น เมืองเก่าแก่ โบราณสถาน โดยมาร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อสืบสานความเป็นเมืองกรุงเก่าของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (อริษฐ์ ภาณุคุณ, ๒๕๖๓, ๓ เมษายน) โดยกลุ่มดังกล่าวมีเจตนาสานต่อโครงการเดิมของภาครัฐและพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับ ตามที่สมาชิกในกลุ่ม มุ่งหวังเรื่องอนุรักษ์ความเป็นไทยโดยแสดงออกในเรื่องการแต่งกายเป็นสื่อกลางโดยใช้กระบวนการของกิจกรรม ดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒ ตารางรูปแบบการดำเนินกิจกรรม

ลำดับที่	ชื่อกิจกรรม	รูปแบบกิจกรรม	หมายเหตุ
๑	แต่งไทยใส่บาตรยามเช้า	การตักบาตรยามเช้า โดยดำเนินกิจกรรมจัดทุกวันอาทิตย์ และวันเสาร์ของต้นเดือน	จัดโดยหน่วยงานภาครัฐ
๒	แต่งไทยสัณฐานกรุงศรี	การใส่ถวายพระเพล ช่วงเวลา ๑๑.๐๐ โดยดำเนินกิจกรรมจัดทุกวันอาทิตย์ ที่สองของเดือน	จัดโดยกลุ่มสมาชิกอิสระ

โดยจากการดำเนินรูปแบบกิจกรรมดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ลักษณะร่วมที่มีความเหมือนกันและข้อแตกต่างโดยถือเป็นลักษณะเฉพาะกิจกรรมคือ

ลักษณะร่วม สองกิจกรรมมีวัตถุประสงค์การแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการแต่งกายของไทยเป็นรูปแบบหลักของกิจกรรมจึงเกิดความน่าสนใจ แต่เพื่อให้ผู้ร่วมการดำเนินกิจกรรมไม่รู้สึกเกิดความเบื่อหน่ายเนื่องจากการแต่งกายแบบไทยมีหลายรูปแบบสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความชอบของตนเองอย่างอิสระภายใต้กรอบหรือแนวทางที่กำหนดไว้ ดำเนินการกิจกรรมในบริเวณพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีการถ่ายภาพเพื่อเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ส่วนบุคคล

ลักษณะเฉพาะ โดยทั้งสองกิจกรรมนอกจากมีลักษณะร่วมที่เหมือนกันคือเรื่องรูปแบบการ แต่งกายแบบไทยแล้วนั้น แต่ก็ยังความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่เกิดจากการพัฒนาหรือแก้ไขจากข้อสังเกตต่าง ๆ ทำให้มีลักษณะที่แตกต่างไปอย่างชัดเจนคือวัน ช่วงเวลา ที่จัดกิจกรรมแต่งไทยสัณฐานกรุงศรี มีการปรับช่วงเวลาให้มีความล่าช้าขึ้นเนื่องจากการแต่งชุดไทย ต้องใช้เวลาในการแตงน่านจึงมีการปรับช่วงเวลาจากการตักบาตรยามช่วงเวลาเช้า ปรับเป็นช่วงเพล และกำหนดจัดเพียงแค่ เดือนละ ๑ ครั้ง โดยสามารถสันนิษฐานเบื้องต้นได้ว่า ๑) การจัดกิจกรรมหากจัดโดยมีระยะเวลาวันห่างเพียงแค่สัปดาห์และจัดบ่อยมากเกินไปอาจทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้สึกเบื่อ ๒) วัสดุอุปกรณ์ของชุดไทยนั้นมีราคาสูงและผู้ร่วมกิจกรรมต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเหล่านั้นเอง จึงเกิดการปรับรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้การแต่งกายแบบไทย ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากและนอกจากหน่วยงานรัฐที่ดำเนินการจัดโครงการ ภายหลังเสร็จสิ้นโครงการผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความตระหนัก และมีจุดมุ่งหมายที่จะอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย เล็งเห็นถึงความสำคัญของกายแต่งกายแบบไทยจนสามารถนำมาต่อยอดเป็นรูปแบบกิจกรรม ตามความสนใจของตนเองในรูปแบบกลุ่มสมาชิกอิสระ

๘. บทสรุป

การท่องเที่ยวในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการ ตลอดจนวิถีของนักท่องเที่ยว ไปอย่างมาก นักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวตามรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวตามกระแสนิยม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือการท่องเที่ยวตามความต้องการ รูปแบบเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงถึงการขับเคลื่อนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย จากวิถีการท่องเที่ยวที่ปรับเปลี่ยนไปทำให้ผู้ประกอบการ จำเป็นต้องปรับรูปแบบหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดความสนใจรวมทั้งมีการเคลื่อนไหว เคลื่อนตัวของธุรกิจประเภทนี้อย่างตลอดเวลา

กระแส“ออลเจ้า” นับเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่สำคัญ กับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะจากเนื้อหาสาระของละครเรื่องบุพเพสันนิวาส เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยตรงผสมกับความสวยงามของ ตัวละครแม่การะเกด นักแสดงนำหญิง และนักแสดงอื่น ๆ ในเรื่องที่มีบทบาทสำคัญตามลำดับ ทั้งเรื่องเครื่องแต่งกาย และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ครบเครื่องมีความสมบูรณ์ จึงทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่อย่างมากและมีความต่อเนื่อง รวมถึงเกิดกิจกรรมที่สะท้อนถึงความเป็นไทยที่แสดงออกและสามารถจับต้องได้เป็นรูปธรรมชัดเจน อาทิ มีการแต่งกายแบบไทยท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อสร้างความทรงจำเชิงบวก และถ่ายภาพเพื่อแสดงความประทับใจในพื้นที่ส่วนบุคคลอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ รวมถึงยังส่งผลถึงธุรกิจอื่นที่ควบคู่มาพร้อมกับการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจอาหาร กุ้งเผาออลเจ้า มะม่วงน้ำปลาหวาน หมูโสร่ง ธุรกิจการจำหน่ายของที่ระลึกของท้องถิ่น อีกทั้งกำเนิดธุรกิจใหม่ในชุมชน เช่น การให้บริการเช่าชุดไทยเพื่อถ่ายภาพ ธุรกิจถ่ายภาพ ธุรกิจรำนกเที่ยวแบบรายวัน เป็นต้น สามารถเห็นได้ว่า ละครเรื่องบุพเพสันนิวาสมีอิทธิพลและส่งผลกระทบในทางที่ดีต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ ในวิถีชุมชน โบราณสถาน อาหาร ประเพณี ด้วยความสนใจ ทำให้คนที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่เกิดความตระหนัก และส่งผลให้เห็นถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย จนสามารถเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษา ค้นคว้าองค์ความรู้ต่อ ในเรื่องที่ตนเองสนใจเฉพาะบุคคลได้อีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของไทย สามารถบูรณาการและผสมศาสตร์ในเรื่องความสุนทรีย์ภาพการรับรู้ของมนุษย์ ได้อย่างหลากหลายแขนงไม่จำกัด เพียงแค่ผู้ประกอบการธุรกิจบันเทิง ธุรกิจการท่องเที่ยว นำเสนอเรื่องราวของคนไทย ชาติไทย ศิลปะไทย ประวัติศาสตร์ไทยในมุมมองใหม่ที่น่าสนใจแปลกใหม่ และสอดแทรกความสุนทรีย์ด้านวรรณกรรม วรรณศิลป์ คีตศิลป์ ศิลปะมีความเป็นชนชาติไทยรวมถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่นลงในรูปแบบที่ใช้อย่างอิสระ จะทำให้เกิดกิจกรรมหรือรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยอย่างสมบูรณ์

บรรณานุกรม

การแต่งกายชุดไทยแบบชุด การะเกด เพื่อท่องเที่ยวและถ่ายภาพบันทึกความทรงจำภายในพื้นที่อุทยาน

ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา. (๒๕๖๓). [ภาพถ่าย]. พระนครศรีอยุธยา: พิมลรัตน์ สีนสีบล.

กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (๒๕๖๐). สุนทรียศาสตร์ หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปะวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กัจจกร ลาโพธิ์. (๒๕๖๒, ๑๐ สิงหาคม). ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกายละครบุพเพสันนิวาส. สัมภาษณ์.

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (๒๕๖๐). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒

พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

คมสัน รัตนสินมากุล. (๒๕๕๕). หลักการเขียนบทวิทยุกระจายเสียงและบทวิทยุโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โฆษิต มีคุณกิจ. (๒๕๖๒, ๑๕ พฤศจิกายน). เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป งานพิธีการงานสภาและเลขานุการกิจ.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. สัมภาษณ์.

ณัฐนันท์ ศิริเจริญ. (๒๕๕๒). สุนทรียศาสตร์เพื่อนิเทศศาสตร์. สมุทรปราการ: โครงการสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ปฎิพัทธ์ ศรีคำ. (๒๕๖๒, ๑๕ พฤศจิกายน). ผู้ประกอบการให้บริการเช่าชุดไทย. สัมภาษณ์.

ภรภัทร กิตติมหาโชค. (๒๕๖๑). พฤติกรรมการเปิดรับและเนื้อหาละครบุพเพสันนิวาสที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตาม

กระแสนิยมไทยของผู้รับชม. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการสื่อสาร, ๕ (๒), ๔๑-๖๑.

วรรณพิมล อังคศิริสรพ. (๒๕๕๔). มายาคติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คบไฟ.

วิโรจน์ ศรีสิทธิ์เสริมมร. (๒๕๖๒, ๑ พฤศจิกายน). ที่ปรึกษาละครบุพเพสันนิวาส. สัมภาษณ์.

เศียรพระบริเวณภายในวัดมหาธาตุที่เป็นเอกลักษณ์. (๒๕๖๓) ค้นเมื่อ ๓ มีนาคม ๒๕๖๓,

จาก www.thetrippacker.com/en/review/วัดมหาธาตุWatMahaThat/9909

อชิษฐ์ ภาวครุณ. (๒๕๖๓, ๓ เมษายน). ผู้ดำเนินการกลุ่มพิชชีกรุงเก่า. สัมภาษณ์.